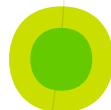

Smávva ja stuorebuš fitnodagat main lea álgoálbmotálgovuolgga ja vuoigŋalaš vuoigatvuohta

Ii gávdno makkárgge “standárdasturrodat”
vuoigŋalaš vuoigatvuhtii mii heive buot
fitnodagaide, dat sáhttet leat smávva,
gaskastuora dahje stuora fitnodagaide,
go lea sáhka vuoigŋalaš vuoigatvuodas.
Smávva ja gaskastuora fitnodagat
maid álgoálbmogat doaimmahit dahje
báikkálašservodagat, sáhttet dattege
šaddat gieđahallat lassihástalusaid ja
vuorjašumiid go oahpásnuvvat galget
vuoigŋalaš vuoigatvuoda vuogadagain.

Vuoigŋalaš vuoigatvuodain lea
váldorolla veahkeheames smávva ja
gaskastuora fitnodagaid huksemis
nannoset ja eambbo gilvovuoimmálaš
doaimmaid. Fuomáš movt vuoigŋalaš
vuoigatvuohhta sáhttá suddjet
ja ovddidit árbevirošvuđolaš
odđabuvttademiid ja odastemiid
ja doarjut fitnodatálggaheddjiid
geain lea álgoálbmotvuolgga ja sin
báikkálašservodagaid.

1. Suddje iežat árbevirošvuđolaš dálááiggedovddaheami dahkkivuoigatvuodain

Dahkkivuoigatvuohta sáhhtá suddjet árbevirošvuđolaš dálááiggedovddaheami nugo musihka, málagovaid ja bácciid vissis ii- autoriserejuvvon geavaheapmái, nugo odđasit buvttadeapmi, heiveheapmi, distribušuvdna, áibmomeida dahje eará lágan gaskkusteapmi gehččiide. Dahkkivuoigatvuohta addá maid vuoigatvuoda navdit eaiggátvuođarievtti bargui dahje buktui ja vuosttildit ahte bargu rievdaduvvo vugiin mii sáhhtá vaháguhttit su beaggima gii lea ráhkadan buktosa. Vaikko dahkkivuoigatvuohta boahťá automáhtalaččat go ráhkada buktosa, de rávvejuvvo ohcat dahkkivuoigatvuoda registrerema jus dat lea vejolaš.

Loga eambo dahkkivuoigatvuoda birra *dáppe*.

2. Geavat hábmen- ja minstarregistrerema suddjet hámi ja dovdu du buktagiin

Hábmenvuoigatvuodát (muhtun jurisdikšuvnnain lea maid dat dovddus dego minstarvuoigatvuoda) suddje du estehtalaš dahje herven beliid buktagis, ovdaliigo man doaibmi bealit das leat - nappo, movt dat lea oaidnit ja dovdo ovdaliigo dan movt dat doaibmá dahje dahká. Hábmenregistreren sáhhtá leat relevánta ollu lágan buktagiidda, dáiddaduojis, nugo čeabetčijain gitta tekstiiladovddaheapmái ja tekstiillaide.

Loga eambo dahkkivuoigatvuoda birra *dáppe*.

3. Registrere mihtilmas álgoálbmotsániid, -namaid ja -symbolaid gálvomearkan

Go registreret mihtilmas álgoálbmotsániid, -namaid ja -symbolaid gálvomearkan, lotnolasat heivvolaš márkanfievredanstrategiijain, de sáhhtá dat lasihit geavaheadji dohkkeheami luohhtevašvuoda gálvvuin mas lea alla kvalitehta. Go du gálvomearka álggos vuos lea registrerejuvvon, čájjet de dan symbolain mas lea gálvomearkaregistreren (®, TM dahje sullasaš) du buktagiin. Strategalaš geavaheapmi gálvomearkkain, mii lea oassin stuorit

gálvomearkahuksenstrategiijas sáhttá leat mielde lasiheames kommersiála vuoitu smávva ja gaskastuora fitnodagaide main lea álgoálbmotvuolga.

Loga eambo gálvomearkkaid birra *dáppe*.

4. Merke iežat gálvvuid ja bálvalusaid sertifiseremiin ja oktasašmearkkaiguin

Sertifiserema ja oktasašmearkkaid sáhttá báikkálašservodat geavahit vai dáhkida ahte gálvvut ja bálvalusat ollašuhttet biddjon njuolggadusaid dahje mihtilmasvuodaid, nugo erenoamáš geográfalaš álgovuolgaga dahje buvttadanvuogi. Mearkat sáhttet vejolažžan dahkat gálvomearkadovdama ja addit geavaheaddjái dihtomielalašvuoda dasa mii guoská gálvvu ja bálvalusa luohhteavašvuhtii.

5. Bija liŋkka iežat gálvvuide ja bálvalusaide muhtun báikái mas lea geográfalaš mearka

Geográfalaš mearkkat leat kollektiivvalaš vuoigatvuodát. Dat sáhttet addit árbevirolaš máhtu ja árbevirolaš kulturdovdaga eaiggádiidda vejolašvuodaid earuhit iežaset buktagiid gilvaleaddji fitnodagaid buktagiin go ovddidit dahje čujuhit liŋkka geográfalaš guvlui gos buktagat bohtet. Geográfalaš mearkkat sáhttet maid dai addit vejolašvuoda olahit alibut hatti.

Loga eambo geográfalaš mearkkaid birra *dáppe*.

6. Suddje iežat ođđabuvttademiid maid da árbevirolaš máhttu lea vuodđun

Ođđa ja innovašuvnnalaš fuomášumit árbevirolaš máhtu vuodul maid sáhttá suddjet pateanttaid bokte. Pateanttaiguin sáhttá fuomášeaddji oažžut buvttadusa iežas kommersiála lihkostuvvon fuomášumis ráddjejuvvon áigodahkii. Pateantta lea eksklusiiva vuoigatvuohhta mii juolluduvvo fuomášumiid ovddas (buktaga dahje proseassa mii ođasta vuogi movt dan dahká dahje fállá ođđa

teknihkalaš čovdosa váttisvuhtii). Jus galggat pateantta oažžut, de ferte teknihkalaš diehtu fuomášumi ovddas almmuhuvvot pateanttaohcamis, mii almmuhuvvo vai earát sáhttet oahppat dan bokte.

Loga eambo pateantta birra *dáppe*.

7. Suddje iežat árbevirolaš máhtu go meannudat dan dego fitnodatčiegusvuhtan

Fitnodatčiegusvuodaid láhka dagaha vejolažžan smávva ja gaskastuora fitnodagaide suddjet kultuvrralaš hearckes, čiegus, bassi ja kommersiála árvosaš dieđuid, nugo árbevirolaš buvttadanproseassaid ja bagadusaid, ja hehte ahte dakkár dieđut almmuhuvvojit, muhtun háhká daid dahje dat geavahuvvojit miehtama haga. Don sáhtát ovdamearkka dihte baicca fokusa bidjat iežat erenoamáš buktagiidda ja bálvalusaide ja čanastagaide mat dain leat iežat árbevirolaš máhttui ja iežat báikkálašservodahkii, ovdalliigo juohkit dieđuid das movt du buktagat buvttaduvvojit.

Loga eambo movt suddjet iežat fitnodatčiegusvuodaid *dáppe*.

8. Geavat vuoigatmeahttun gilvva lága dego várjalusmekanisman

Smávva ja gaskastuora fitnodagat ja fitnodatálggaheaddjit gain lea álgoálbmotvuolgga dahje geat báikkálašservodagas leat ožžon beaggima, erenoamášvuoda ja “goodwill” dahje buorredáhtu árbevirolaš buktagiid buvttadeamis, sáhttet geavahit vuoigatmeahttungilvolága. gilvu ovddidit vuostehágu gielis čuoččuhusaide muhtun buktaga dahje bálvalusa oktavuodas mii gullá álgoálbmogii dahje báikkálašservodahkii mas vearru dahje kopierejuvvon buktagat ovdanbuktojit márkanis dego livčče eakti. Lea du ovddasvástádus gozihit márkana ja fuomášit ii- autoriserejuvvon geavaheami iežat vuoiŋgalaš vuoigatvuoda rivttiin.

9. Geavat olámuttos resurssaid smávva ja gaskastuora fitnodagaide ja álggaheddjiide geain lea álgoálbmotvuolgga dahje leat báikkálašservodagas

Registreret ja gieđahallat vuoigŋalaš vuoigatvuođa rivttiid sáhtta gártat divrrasin. WIPO ossodat árbevirolaš máhttui ii sáhte addit juridihkalaš ráđiid ja veahki, muhto ossodat sáhtta čujuhit smávva ja gaskastuora fitnodagaid ja álggaheddjiid geain lea álgoálbmotvuolgga dahje leat eret báikkálašservodagas friddja riekteveahkkái dahje subsidiáralaš juridihkalaš bálvalusaide. Árbevirolaš máhtu ossodagain sáhtát váldit oktavuođa dáppe grtkf@wipo.int.

Iská daid almmuhusaid das movt vuoiŋŋalaš
vuoigatvuođarievttálaš vuogádat sáhtta
doarjut smávva ja gaskastuora fitnodagaid ja
álggaheddjiid geain lea álgoálbmotvuolggá:

Protect and Promote Your Culture: A Practical Guide to Intellectual Property for Indigenous Peoples and Local Communities

Intellectual Property and Folk, Arts and Cultural Festivals:
Practical Guide

Background Brief 5: Intellectual Property and
Traditional Handicrafts

Making a Mark: An Introduction to Trademarks for Small and
Medium-Sized Enterprises

Looking Good: An Introduction to Industrial Designs for Small and
Medium-sized Enterprises

Creative Expression: An Introduction to Copyright and Related
Rights for Small and Medium-sized Enterprises

Inventing the Future: An Introduction to Patents for Small and
Medium-sized Enterprises

World Intellectual Property Organization
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Tel: +41 22 338 91 11
Fax: +41 22 733 54 28

To contact WIPO's External Offices
visit www.wipo.int/about-wipo/en/offices

© WIPO, 2022

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

The CC license does not apply to non-
WIPO content in this publication.

Cover: Getty Images / © Narcis Grigore,
© Frans Lemmens; unsplash.com /
© Helen Shi, © Rohit Arora

DOI: 10.34667/tind.46505